

Verslag van de 48e vergadering van de Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat op dinsdag 24 september 2019, aanvang 19.30 uur ten kantore van het GNR

Aanwezig zijn:

- de heer J. de Boer (voorzitter)
- mevrouw K. Kos (directeur-rentmeester GNR)
- mevrouw C. Kersbergen (GNR, teamleider beleidsondersteuning en externe relaties)
- mevrouw S. Nijhof en mevrouw Y. Clement (IVN Gooi en Omstreken)
- mevrouw M. van Unen (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie)
- de heer B. Bakker (Fietzersbond, Afdeling Naarden/Bussum/Huizen)
- de heer C. Dekker (Stichting Behoud Gooise Heide)
- de heer D. Jonkers (Vereniging van Vrienden van het Gooi)
- de heer O. Langendorff (Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Afdeling Naerdincklant)
- de heer J. Loggen (Werkgroep Landschapsbeheer Nardinclant)
- de heer B. van Loo (Nederlandse Toer Fiets Unie)
- de heer T. van Mens (KNNV Afdeling Gooi)
- de heer D. Prop (Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken)
- de heer F. Sikking (vertegenwoordiger Beheervrijwilligers GNR)
- de heer D. van der Velden (GNR)
- mevrouw M. Evers (verslag)

Afmeldingen/afwezig:

- de heer J.P. Alsmas (Sticht Gooise Wandelsport Bond)
- de heer J. Huijsing (Gooise Atletiek Club)
- de heer J. Koot (K.C. Gooi- en Eemland)
- de heer J. Oude Elferink (Vereniging Leefmilieu Het Gooi, de Vechtstreek e.o.)

1. Opening en afwezigheidsmeldingen

De heer De Boer opent de vergadering en heet allen van harte welkom.

Mevrouw Kersbergen woont voor het eerst dit overleg bij. Zij werkt bij GNR als teamleider beleidsondersteuning en externe relaties. Zij heeft veel werkervaring op het gebied van natuurbescherming en recreatie, met name op Texel en aldaar ook bij Ecomare. Sinds haar aanstelling heeft zij al veel verschillende facetten van GNR gezien. Zij woont in Hilversum. Al naar gelang de onderwerpen op de agenda zal in het vervolg mevrouw Kersbergen, en/of de heer Hultzink en/of de heer Van der Velden het overleg bijwonen.

De voorzitter stelt een kort voorstelrondje voor.

De heer Prop: is coördinator broedvogelinventarisatie bij de Vogelwerkgroep. In vorig overleg was de heer Driessen aanwezig, maar deze heeft inmiddels afgezien van zijn functie. De Vogelwerkgroep wil graag roulerend een vertegenwoordiger laten deelnemen aan het klankbordgroep overleg. De voorzitter verzoekt echter om een vaste vertegenwoordiger aan te wijzen. Het is niet de bedoeling met steeds wisselende leden aan tafel te zitten. Een vaste vervanger als achtervang is ook prettig.

De heer Van Mens: neemt deel namens KNNV veldbiologie. Is betrokken bij het organiseren van contactavonden met IVN en excursies.

Mevrouw Van Unen: vertegenwoordigt de paardensport: ruiters en menners op de Utrechtse Heuvelrug.

De heer Jonkers: is eindredacteur bij Vereniging van Vrienden van het Gooi en houdt zich ook met specifieke dossiers bezig voor deze vereniging.

De heer Langendorff: is op verschillend gebied al 40 jaar actief in de natuur. Heeft zitting in de klankbordgroep namens archeologische afdeling Naerdincklant.

De heer Loggen: vertegenwoordiger van Nardinclant, vrijwillig natuur en landschapsbeheer.

De heer Dekker: heeft zitting namens de Stichting Behoud Gooise Heide, dit is een actiegroep dit vanaf het jaar 2000 actief is, toen er plannen waren om een weg over de hei langs Bussum te leggen.

De heer Van Loo: is bestuurslid van Wielertourclub Huizen. Vertegenwoordigt NTFU, een landelijke organisatie die graag goede contacten onderhoudt met natuurorganisaties, met als doel het mountainbiken in de terreinen goed en met wederzijds respect te laten verlopen.

Mevrouw Nijhof: IVN: wegens uitbreiding van andere werkzaamheden heeft zij minder tijd voor vrijwilligerswerk en is vandaag voor het laatst aanwezig. Zij stelt bij deze haar opvolgster voor:

Mevrouw Clement: is algemeen bestuurslid IVN Gooi en Omstreken en ook actief in de werkgroep Schaapskooi . Verder doet zij vrijwilligerswerk voor het aanleggen van “Tiny Forests” en actie Steenbreek (tegels eruit, groen erin).

De heer Bakker: vertegenwoordigt de Fietsersbond waarvan de leden veel gebruik maken van de fietspaden in GNR terreinen en zij hopen dit ten eeuwigden dage te (mogen) blijven doen.

De heer Sikking: neemt deel namens de vrijwilligers in het terreinbeheer, alle beheergroepen GNR.

Mevrouw Evers: secretaris van deze klankbordgroep, is IVN natuurgids en organiseert sinds 10 jaar opruimacties van zwerfvuil. Werkt bij Waternet in een ondersteunende functie.

Op verzoek van de voorzitter neemt de secretaris de afwezigheidsmeldingen door. Daarna stelt de voorzitter de agenda vast.

2. Evt. mededelingen en vragen/opmerkingen n.a.v. het verslag van de 47e vergadering d.d. 21 mei 2019

N.a.v. vorig verslag:

Naar aanleiding van blz. 2: onder 3. Mededelingen uit bestuur en organisatie, voegt mevrouw Kos toe dat de participantenbijdrage nog geen onderwerp van gesprek is. Op dit moment gaat het gesprek grotendeels over de intentieovereenkomst.

Naar aanleiding van blz. 6 en de opmerkingen over het middel glyfosaat wil de heer Sikking nog toevoegen dat de vrijwilligersgroepen achter het beleid van GNR staan. Het volledig verbannen kan men zich nog niet voorstellen. In de praktijk blijkt dat het op dit moment - met alle restricties in acht nemende - noodzakelijk is voor goed beheer.

Naar aanleiding van blz. 8 waar in de 1^e alinea wordt opgemerkt dat reptielen op de wandelpaden gevaar lopen door mountainbikers te worden overreden, merkt de heer Van Loo op dit nog niet te hebben meegemaakt.

De heer Langendorff antwoordt hierop dat er onderzoeken zijn die dit hebben aangetoond. De reptielen liggen te zonnen op de bospaden en worden overreden voordat de rijder het in de gaten heeft of zelfs helemaal niet merkt. Het advies is zomers niet over open gebieden te fietsen waar reptielen kunnen liggen zonnen. De heer Van Loo laat weten dat de mountainbikers in het Gooi alleen 's winters in de terreinen rijden.

Mevrouw Kersbergen zegt dat dit onderwerp in het overleg terugkomt bij het bespreken van het beleid.

Het verslag van 21 mei jl. is bij deze vastgesteld, met dank aan de secretaris.

3. Mededelingen uit bestuur en organisatie, actualiteiten

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Kos.

Mevrouw Kos deelt mede dat het GNR bestuur vier keer per jaar vergadert.

De vrijwilligersmiddag vindt dit jaar op 13 december plaats in Huizen, tegen eind van de middag. Persoonlijke uitnodigingen volgen nog.

Voor wat betreft de transitieperiode die begin 2019 is gestart, deze is vandaag met een personeelsdag afgerond. Alle vacatures zijn ingevuld, er werken nu 32 personen in de organisatie. Er is een teamleider projecten aangesteld en de functie van teamleider terreinbeheer komt binnenkort vacant.

De heer Hulzink heeft voor het overleg de volgende mededelingen schriftelijk aangeleverd:

Opmerkelijke heidebloei in 2019

De bloei van de heide in de 2e helft van augustus 2019 is opmerkelijk. Ten eerste omdat de bloei zeer uitbundig optrad. Maar ook omdat de voortekenen - warm tot zeer warm weer in juli, in combinatie met de droogte – niet gunstig waren.

Achtergrond is ook dat de afgelopen jaren op behoorlijke schaal in het Goois Natuurreservaat sterfte van heideplanten is opgetreden. Enerzijds door heidehaantje aantastingen en in 2018 door de extreme droogte. Het gevolg van de warmte en droogte vorig jaar was 'verbrande heide'. Op sommige plaatsen kleurde het landschap grootschalig roestbruin als gevolg van afgestorven heideplanten. Het was eind 2018 ongewis wat de effecten van de omvangrijke sterfte van de heideplanten zou zijn. Gevreesd werd dat een aanzienlijk deel van de heide dood zou zijn en dat het jaren zou duren voordat regeneratie zichtbaar zou zijn.

Eind juli en de eerste weken van augustus kenden koeler weer met (plaatselijk) veel neerslag wat kennelijk voor het heidelandschap en voor de struikheideplanten in het Gooi een enorme stimulans betekende. De afwisseling van regen en zon was een perfect weertype om maximale bloei tot stand te brengen. Het is zelden zo mooi geweest! En het toont weer eens aan dat het droge heidelandschap een typisch Atlantische ecosysteem is dat voorkomt in een paar honderd kilometer brede band langs de kust van West-Europa van Noorwegen tot en met Portugal.

Aanvulling tijdens het overleg door de heer Van der Velden: GNR gaat kleinschalig heidebeheer starten en kiest dan elk jaar voor de op dat moment belangrijkste stukken. Het betreft ondiep kleinschalig plaggen.

Boomveiligheidscontrole

In het afgelopen jaar heeft het Goois Natuurreservaat een boomveiligheidsplan opgesteld met als doel te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Nu dit plan is opgesteld is het moment daar om op basis van geïnventariseerde routes op boomniveau de gevaarstelling te beoordelen. Borgman Beheer Advies heeft deze opdracht van het GNR gekregen en zal in september 2019 van start gaan met de inventarisatie. Bomen langs de opgegeven routes worden visueel beoordeeld op vitaliteit en gebreken (VTA). Op basis van de geconstateerde vitaliteit en gebreken worden vervolgacties geformuleerd, bijvoorbeeld het snoeien van dode takken of het vellen van bomen. Bomen waar iets mee moet gebeuren zullen voorzien worden van uniforme merktekens. De planning is dat binnen enkele maanden deze inventarisatie is afgerond. Vervolgens wordt op basis van een opgeleverde rapportage een aanbesteding voorbereid voor de daadwerkelijke uitvoering. We verwachten dat we hiermee aan het einde van het jaar een start mee kunnen maken die doorloopt tot aan het broedseizoen van 2020.

Aanvulling tijdens het overleg door mevrouw Kos: boomveiligheidscontrole is verplicht in verband met verzekering. Het gaat om bomen langs de paden en openbare terreinen waar publiek komt.

Aanpak Japanse Duizendknoop

In de afgelopen periode zijn de groeiplaatsen bij GNR geïnventariseerd en is beheerbeleid geformuleerd. Actief bestrijden zal op diverse plaatsen aan de orde zijn. Het is van groot belang om een verdere verspreiding te voorkomen. Dat begint met verstandig omgaan met de groeiplaatsen door onze eigen beheerders, vergunninghouders, aannemers e.d. In de afgelopen maanden heeft een inventarisatie plaatsgevonden waar de groeiplaatsen zich bevinden. In het vierde kwartaal zal intern besproken hoe wat het plan van aanpak per groeiplaats zal zijn.

Aanvullende opmerkingen tijdens het overleg

De heer Van der Velden noemt het aantal plekken waar Japanse Duizendknoop is geconstateerd best schrikbarend. Er moeten keuzes worden gemaakt tussen verschillende strategieën die op verschillende plekken worden toegepast. Bij de verbreding A27 door RWS is het serieus misgegaan met de hoeveelheid Japanse Duizendknoop die de kop opstak. Er kwamen signalen van buiten en ook uit GNR zelf. GNR heeft de aannemer op hun verantwoordelijkheid gewezen, deze gaat nu 8 jaar lang de bestrijding langs de rijksweg op zich nemen.

De heer Langendorff vraagt welke methoden worden toegepast. De heer Van der Velden antwoordt dat er veel verschillende technieken zijn, het beste is afdekken met ondoorlatende folie met 4 meter grond erop. Soms werkt dit echter niet. Bestrijdingsmiddelen toepassen is niet aan de orde. Met herhaald heel diep uittrekken op kleine groeiplaatsen kun je zo'n plek in 3 jaar weggrijpen. Vrijwilligers zijn hiermee bezig op Anna's Hoeve en Monnikenberg. Ook gaat men op deze manier de Tafelberg na het herstel onder controle houden.

De heer Bakker signaleert een heel grote groeiplek bij afslag TerGooi Blaricum. De heer Van der Velden is hiermee bekend, de verantwoordelijkheid daar ligt bij meerdere eigenaren en voornamelijk RWS. GNR is hier niet actief mee bezig. Deze plek zou zeker de moeite waard zijn om gezamenlijk aan te pakken. Ook omdat het anders de natuurbrug Laarderhoogt op gaat komen. Er is in eerste instantie voor gekozen om de kleine groeiplaatsen aan te pakken zodat er niet meer plekken bij komen. Verleden jaar was er een bijeenkomst met alle ambtenaren binnen Gooise Gemeenten die zich met deze problematiek bezighouden. Men kent elkaar maar er loopt geen specifiek gezamenlijk project.

De heer Sikking stelt vast dat er een inventarisatie is en dat er beleid komt. Vrijwilligers zijn constant bezig met bestrijden duizendknoop. Zij willen graag weten op welke plekken zij aan de gang moeten, elkaar informeren is nuttig. De heer Van der Velden wil graag in contact treden om de inventarisatie naast de kennis van vrijwilligers te houden om te kijken of er nog plekken niet opgefallen zijn.

Mevrouw Kersbergen lijkt dit een goed onderwerp om op de vrijwilligersmiddag te behandelen, ook om voorlichting te geven hoe je ermee om moet gaan als je ermee werkt. GNR pakt dit verder op.

Oriëntatie nieuw recreatie-meubilair en slagbomen

Het GNR oriënteert zich op nieuw recreatiemeubilair inclusief slagbomen en klaphekjes, informatie panelen en bebording. Op dit moment zijn veel van deze elementen aan vervanging toe. Belangrijke aspecten die bij de vervanging een rol spelen zijn duurzaamheid, uitstraling en kosten. Enkele proeven zijn op dit moment uitgezet en worden geëvalueerd. Na een zorgvuldige afweging worden de uitkomsten hiervan gedeeld.

Projecten

- Uitkijkpunt Tafelberg

De uitvoering van het herstel van de Tafelberg begint half oktober. De aanbesteding is succesvol verlopen. De gebruikers, en met name directe omwonenden, worden op de hoogte gehouden van onze plannen en tijdig en persoonlijk door ons geïnformeerd. Begin 2020 zal het project zijn afgerond waarna het uitkijkpunt met de alle betrokkenen feestelijk wordt geopend.

- Natuurverbinding Hoorneboeg

In het Plan van Aanpak is draagvlak voor het project opgenomen als uitgangspunt. Gedurende de voorbereidingsfase in 2019 is in de media en de maatschappij veel aandacht ontstaan voor het kappen van bomen. Deze ontwikkeling raakt dit project. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben, als landelijke organisaties, hierop hun beleid aangepast en dit in de media geuit. Het ministerie van LNV heeft aangegeven in overleg met de provincies een bossenstrategie te ontwikkelen, gericht op meer samenhang tussen het bossen-, natuur- en klimaatbeleid. Deze strategie zal naar verwachting eind 2019 gereed zijn. Omdat nu nog niet duidelijk is of deze strategie consequenties voor dit project zal hebben, is uit oogpunt van zorgvuldigheid besloten om met de aanvraag van de omgevingsvergunning en de aanbesteding van het project te wachten tot hier meer duidelijkheid over is. De verwachting is dat de Natuurverbinding Hoorneboeg geheel in lijn is met het vigerende beleid. In 2019 wordt de aanbesteding en uitvoering van de werkzaamheden voorbereid, waarna na het broedseizoen 2020 de uitvoering zal beginnen.

Aanvullende opmerkingen tijdens het overleg

Mevrouw Kos laat weten dat er nog veel overleg gaande is, vooral over compensatie bij kap. De heer Loggen adviseert om spontaan bomen op te laten komen op bepaalde plekken. De heer Langendorff sluit daarbij aan, dit geeft de meeste diversiteit. Mevrouw Clement wijst erop dat aanleg van Tiny Forest(s) ook bijdraagt. Mevrouw Kos zegt dat er meer moet gebeuren. De heer Bakker stipt aan dat wellicht Oostelijk Flevoland ook een geschikt potentieel is voor compensatie.

- Herinrichting Zuidelijk Raabos

Afgelopen tijd is de sanering van puin in de bodem en Japanse Duizendknoop afgerond. Het aanplanten van bomen en het aanleggen van een wandelpad en begrazing met schapen zit in de voorbereiding. Dit project wordt naar verwachting in 2019 volledig afgerond.

- Huydecopersweg

Dit project is onderdeel van het veel grotere RWS-project rond de verbreding van de A27 bij Hilversum. Een goed verlopen participatietraject met omwonenden heeft voor de zomer geleid tot een definitief ontwerp. De gemeente Hilversum realiseert in het gebied een aantal grote compartimenten voor een waterberging voor maximaal 90.000 m³ terwijl het GNR de

natuurwaarden realiseert. Het gaat o.a. om het behoud van de eikenstructuur langs de Maartensdijkseweg, westelijke laanstructuur, de restanten van de oostelijk laanstructuur en de haaks hierop georiënteerde lanen met bijbehorende wallen/ greppels. Er worden ook wandel-, fiets- en ruiterspaden aangelegd. Uit bewonersparticipatie kwam naar voren dat mensen graag een duidelijke scheiding zien tussen honden losloop- en aanlijngebied.

- Sanering Volkstuinen

Het project wordt in het najaar van 2019 opgestart. In de opstart wordt een voorstel gemaakt om te komen tot de volgende aanpak; 'op termijn terug naar de natuur'. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de op dit moment aanwezige tuinders/ huurders en hun mogelijke wensen tot (tijdelijke) voortzetting van activiteiten.

Aanvullende opmerkingen tijdens het overleg

Mevrouw Kos merkt op dat langs het spoor bij Hilversum Sportpark helaas niet alleen veel puin werd aangetroffen maar ook asbest, dat was een tegenvaller omdat dit tegen hogere kosten zorgvuldig verwijderd is.

De voorzitter bedankt iedereen voor zowel de schriftelijke- als de mondelinge informatie en toelichting en sluit hiermee dit agendapunt.

4. Jaarverslag 2018

Bij de stukken van dit overleg ontvingen de leden het jaarverslag over 2018.

De heer Sikking vindt het een mooi verslag, maar het dekt voor hem persoonlijk niet wat hij zelf beleeft heeft in de terreinen, gezien van uit het oogpunt terreinbeheer. De heer Sikking zou het plezierig vinden om per terrein een kort verslag te lezen. Het jaarverslag over 2018 ervaart hij als erg algemeen.

Mevrouw Kos bevestigt dat het jaarverslag bedoeld is voor algemeen publiek. Het is opzettelijk wat makkelijker leesbaar geschreven om mee naar buiten te treden en naamsbekendheid te verkrijgen.

De heer Sikking noemt het jaarverslag 2016 als goed voorbeeld wat hij graag zou willen lezen.

De heer De Boer merkt op dat hij uit ervaring weet dat het vrij veel inspanning kost om een jaarverslag op te stellen, terwijl deze helaas bij de meeste ontvangers vrij snel op een stapeltje terecht komt. De voorzitter kan zich goed voorstellen dat gekozen wordt voor een verkorte versie. Wie echt meer wil weten zal al snel inzoomen op beleid- en beheerplannen.

De heer Van Mens vielen de genoemde aantallen op: 200.000 Gooiers (inwoners) versus slechts 5000 natuurbeschermers (lees: leden van GNR), hopelijk gaat dit verbeteren.

5. Beleidsplan 2020-2023 en uitvoeringsprogramma

Bij de stukken van dit overleg ontvingen de leden het definitieve Beleidsplan 2020-2023 Stichting Goois Natuurreservaat en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

De heer Sikking uit zijn behoefte aan een meer concretere tekst, in die zin dat hem is opgevallen dat er vaak staat dat er onderzoek gepleegd zal worden op zaken.

Mevrouw Kos antwoordt dat het beleidsplan een voornemen is voor vier jaar. Dit brengt met zich mee dat het nog geen concrete uitvoeringsplannen zijn, maar inderdaad veel vooruitblikken naar wat men wil gaan doen.

6. Mededelingen projecten

Presentatie door de heer D. van der Velden

- De ontwikkelingen rondom de aanleg van de HOV en voltooiing Groene Schakel Binnenkort start het werk aan natuurbrug Anna's Hoeve. Samen met Faunatunnel Monnikenberg maakt deze onderdeel uit van De Groene Schakel. Alle nieuwe inrichting zou in 2023 klaar moeten zijn.

De aanvullende maatregelen onder de naam "Voltooiing Groene Schakel" zitten volop in een participatieproces. Dit proces loopt vanaf nu nog een half jaar onder leiding van provincie Noord-Holland.

De heer Loggen vraagt aandacht voor de dassen die op Monnikenberg foerageren. De heer Van der Velden zegt dat de das als soort als geheel zal profiteren van de nieuwe natuurverbinding. Maar de individuen op het terrein zullen mogelijk last hebben van de ontwikkelingen van akker naar nat gebied met natte heide. Daarom wordt er gekeken naar mitigerende maatregelen en de impact op de huidige situatie. Ook de Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve (VBAH) heeft hier duidelijk aandacht voor gevraagd.

Mevrouw van Unen vraagt hoe de verbinding van ruiterspaden eruit gaat zien. De heer Van der Velden zegt dat het ruiterspad via de onderdoorgang van het Zandheuvelviaduct blijft lopen. De omgeving van het viaduct A27 wordt wel een heel druk punt, waar ruiters- fiets- en wandelpaden, de omgelegde weg en HOV busbaan allemaal langs komen en/of elkaar kruisen.

De heer Loggen vraagt wat er gebeurt met al het hout dat gekapt wordt. Zover de heer Van der Velden weet is afgesproken dat de aannemer het afvoert. Bij het overleg over Voltooiing Groene Schakel is gevraagd om het hout te verwerken in het gebied. Hier komt echter wel bij kijken dat niet elke houtsoort, vers gekapt, hier geschikt voor is.

De heer Prop merkt op dat de A27 tot nu toe als gunstige barrière werkte voor de weidevogels in de polder. Ontstaat hier nu een verbinding die minder gunstig is? De heer Van der Velden zegt dat de natuurbrug te ver van de polder ligt om daar invloed op te hebben.

- Plan Huydecopersweg

Oorspronkelijk zat er meer boskap in het plan Huydecopersweg. Dit is in overleg met de omgeving aangepast. Er komen fiets-, ruiters- en wandelpaden, natuur en een waterberging. De wens is om geen bos meer te kappen en niet te graven in het aardkundig monument. Daarom is besloten alleen in kale vlakten te graven en het plan is op een aantal punten aangepast. De ruimte voor water is compacter geworden, regenwater komt bij hevige regenval bij de zuidkant erin en de berging loopt dan naar het noorden vol. De voedselrijkheid zal dus in het zuiden het hoogst zijn en in gradiënten voedselarmer naar het noorden toe worden.

- Tafelberg

De Tafelberg is in 1500 voor het eerst beschreven en komt voor op een schilderij gemaakt in de 17e eeuw. Jacob Cats beeldde de Tafelberg toen af met een oriëntatietafel van steen. Het is het hoogste punt van het Gooi.

In het herstel plan is rekening gehouden met diverse elementen. Eerst wordt de woekering van Japanse duizendknoop verwijderd en daarna start de intensieve handmatige aanpak voor wat er nog opkomt.

In dagblad de Gooi- en Eemlander komt een artikel met uitleg. Hopelijk is het werk rond de kerst klaar. Volgend jaar wordt het uitzichtpunt door de gemeenten Huizen en Blaricum samen geopend.

De heer Sikking meldt dat de beheervrijwilligers gisteren uitleg hebben gehad van de heer Van der Velden over dit project. Opmerking daaruit is dat op de kant van de Tafelbergheide er behoorlijk wat bos staat waardoor er geen uitzicht is. Zou je dit wel een uitzichtpunt moeten noemen als er geen echt uitzicht is. Er zouden zeker drie plukken bomen weggehaald moeten worden.

De heer Loggen merkt op dat er in de winter wel degelijk uitzicht is.

De heer Sikking zegt dat nu al te merken is dat als er geen robuuste afscheiding op het talud aanwezig is, er naast de trap erosie zal ontstaan door gebruik van sporters en mountainbikers.

De heer Van der Velden zegt dat rondom de Tafelberg onderaan een hek wordt geplaatst.

Verder maakt de heer Sikking zich zorgen dat als de grond wordt hergebruikt, er een groot risico is dat Japanse duizendknoop de kop weer opsteekt, maar dan tussen het grind.

Toevallig hebben de beheervrijwilligers vandaag gewerkt aan het bestrijden van Japanse duizendknoop op Natuurbrug Laarderhoogt. Daarbij bleek dat het een enorme erosie geeft op een talud als je daar duizendknoop uittrekt/uitsteekt.

7. Input Beheervisie 2020-2026

De voorzitter geeft mevrouw Kersbergen het woord.

Mevrouw Kersbergen stelt voor een thema avond over de beheervisie te beleggen met de leden van de klankbordgroep. Hierin kunnen dan de verschillende waardenonderzoeken (archeologisch, natuurwaarden, typen landschappen) ter sprake komen.

Een goed moment om dat te doen is als de concept-beheervisie beschikbaar is, waarschijnlijk ergens in december van dit jaar. Alle leden reageren enthousiast op dit voorstel.

Mevrouw Kersbergen heeft een actieve bijeenkomst voor ogen, waarin bijvoorbeeld stellingen en afwegingen op tafel komen, zodat actief van gedachten kan worden gewisseld.

De heer Sikking vraagt of de deelnemers van tevoren onderliggende onderzoeken/literatuur kunnen ontvangen ter voorbereiding.

Mevrouw Kersbergen zegt dat de beheervisie op hoofdlijnen is en over een periode van 12 jaar gaat.

De heer Van Loo vraagt of hij bij deze thema avond een introducee van NTFU mag meenemen. Mevrouw Kersbergen zegt dat deze welkom is.

De heer Prop wil graag als stelling meegeven dat natuur boven recreatief gebruik gaat.

Mevrouw Kersbergen vertaalt dit naar een stelling over het zoeken van balans tussen natuur en recreatie.

De heer Prop pleit voor variatie in de hei zodat boomgroepen kunnen groeien. Hierbij zou de heer Prop graag weten welke bomen als ecologisch waardevol worden gezien in het beheerplan. Zijn ervaring is dat in het algemeen bijvoorbeeld dennen niet als ecologisch waardevol worden gezien, maar dat voor bepaalde soorten juist wel zijn. Hoe hiermee om te gaan.

Mevrouw Van Unen zou graag in de beheervisie zaken opgenomen zien zoals beheer in de vorm van een vignet systeem. En ook hoe om te gaan met mountainbiken versus ruiterspaden. Verder pleit zij voor een onderzoek naar het gebruik van de paden, het onder de loep nemen van bestaande paden. Wordt dat opgepakt in de beheervisie.

De heer Jonkers zou graag iets opgenomen zien over het meten wat de effecten zijn van maatregelen die je neemt. Bijvoorbeeld monitoring flora/fauna, het becijferen van maatschappelijke kwaliteit.

De heer Langendorff zag onlangs een waardenlijst archeologie. Hieruit bleek dat op plekken waar je het niet verwacht archeologische waarden zijn. Op zulke plekken is bijvoorbeeld plagen niet goed. Afschrapen zou dan een betere optie zijn. De heer Van der Velden beaamt dat dan inderdaad heide moet worden afgeschrapt en niet geplagd.

Mevrouw Kersbergen merkt op dat hierin ook een ander dilemma zit dat besproken kan worden, namelijk: moet je waardevolle plekken aanduiden of juist stil houden om ze te beschermen. Als je er bordjes bijzet dat iets bijzonder is, wat is dan het gevolg.

De heer Loggen sluit zich aan bij de voorgaande opmerkingen over monitoren, discussie over waarde van dennenbosjes, bosjes op de hei in het kader van meer variatie. De heer Loggen is voor het experimenteren met diverse inzichten. De heer Van der Velden merkt op dat in dit kader een aantal jaar geleden op ongeveer tien plekken paaltjes zijn geslagen met de afspraak daaromheen niets te doen.

De heer Dekker sluit zich aan bij vorige sprekers. In kader van biodiversiteit zouden meer en andere inheemse bomen kunnen worden aangeplant, denk daarbij aan acacia, hazelaar, sleedoorn enz. En meer bomen/struiken met bessen en noten. Zou daar actief aan gewerkt kunnen worden aan de bosjes bij de randen, nu is daar overwegend grove den te vinden. De heer Langendorff merkt op dat langs de golfbanen bewust linde en hazelaar staat, dit kan daar goed omdat de grond daar geschikt voor is.

Mevrouw Clement zal punten ophalen voor de beheervisie/thema-avond bij bestuur IVN en deze aan mevrouw Kersbergen mailen.

De heer Bakker vraagt of het monitoren ook telling van dieren betreft.

De heer Van der Velden zegt dat er veel infrastructuur in de terreinen ligt, die daarbij van verschillende beheerders zijn. Het zou goed zijn om dat in samenhang met elkaar te bestuderen. Op dit moment wordt op losse basis per stukje gemonitord. Hierin kan veel meer samenhang gebracht worden, hoe je dit zou moeten doen is een goed onderwerp voor het beheerplan.

De heer Bakker ziet veel nattere terreinen waar els en wilg opkomen waardoor mooie flora verdwijnt. De heer Van der Velden antwoordt dat er op dit moment veel aan gewerkt wordt door vrijwilligers en aannemers. Zij doen veel moeite om natte terreinen niet dicht te laten groeien.

De heer Sikking pleit ervoor dat vrijwilligers die wekelijks in de terreinen werken meer en eerder betrokken worden om input te geven met al hun lokale kennis bij beheerplannen. Kan een intentie hiervoor worden opgenomen in beheervisie?

Verder staat er in de plannen niets meer over de natuurverbinding (corridor) Tafelberghei en Vlieghei. In 2008 is hier wel eens iets over geweest, maar daarna niets meer gezien.

Mevrouw Kersbergen zet de actie in gang om een thema avond te organiseren. De leden geven aan dit het liefst op een dinsdagavond te zien.

8. Mededelingen uit de organisaties en rondvraag

De voorzitter gaat de kring rond voor mededelingen en rondvraag.

De heer Jonkers (Vereniging van Vrienden van het Gooi):

De VVG en Stichting Tussen Vecht en Eem (TVE) jubileren beide in 2020. Zij organiseren in 2020 samen een congres: Ruimtelijk erfgoed in de nieuwe tijd.

De heer Jonkers verzoekt erop attent te zijn om in officiële stukken de topografische namen te gebruiken zoals die op de topografische kaart staan. Dit om eenduidige aanduiding van locaties te hebben, ook voor naslag in de toekomst. De heer Van der Velden zegt dat dit binnen GNR zover hij weet gebruikelijk is, er zal op worden gelet.

De heer Van Loo (Nederlandse Toer Fiets Unie):

Kan de wekelijkse knipselkrant weer in ere worden hersteld. Mevrouw Kos zegt toe dit te gaan overwegen/overleggen.

9. Vergaderdatums 2020 en sluiting overleg

Vergaderdatums in 2020 worden vastgesteld op:

4 februari

16 juni (met excursie)

6 oktober

Hierna dankt de voorzitter allen voor de prettige discussies en goede inbreng en sluit het overleg.